Dit is de grief der „jongeren", dat de kerk in zekere zelfvoldaanheid op het „kostelijk erfdeel" turen bleef, zonder te zoeken naar de glorie van den nieuwen trjomf.

Ja, werd de ziel der „jongeren" niet herhaaldelijk noodeloos bedroefd, doordat men de wenschen en idealen, die uit hun kring kenbaar bleken, als zondige veranderzucht, gemis aan eerbied voor de vaderen, gebrek aan gereformeerde beginselkracht, gevaarlijk intellektualisme, modernistische allures, of iets dergelijks, heeft gebrandmerkt?

Durft men ontkennen, dat bij een deel der leiders van ons kerkelijk leven de op zichzelf zoo nobele trouw aan het „beproefd beginsel" ontaardde in een behoudzucht, die het gevreesde verdorringsproces verhaasten moest?

B. W.

UIT DE SCHRIFT.

Majesteit.

Wat gij doet, doe het haastelijk.
Johannes 13:27b.

Altoos weer treft u in het lijden van uw Heiland dat bij wijlen dóórbreken van den glans zijner Koninklijke Majesteit.

Zeker, — Jezus' lijden geeft over 't geheél niet dan diepe v e r n e d e r i n g te aanschouwen. Wanneer het lijden van den ganschen tijd zijns levens op de aarde aan het einde overgaat in het groote lijden, en de weg steeds dieper de ellende en den dood indaalt, — dan wordt het ten slotte al smart en smaad, vloek en doem wat ge aan den Zoon des menschen ziet; — de ontzettende werkelijkheid van den toorn Gods tegen de zonde des ganschen menschelijken geslachts.

Maar zelfs dán zijn er oogenblikken, waarin de zon zegevierend door de zwarte wolken breekt en een wijle alles in helderen glans zet; oogenblikken, waarin de majestueuze schittering van Christus' Koningschap ons triumfeerend voor oogen staat.

Zóó, — als in Gethsemané, voor de ontroerende zelfopenbaring van den Zone Gods, de bende der vangeren rugwaarts ter aarde wankelt.

Zóó, — wanneer in de binnenkamer van Pilatus, zelfs de Romein ontzet is voor de stille majesteit van zijn gevangene.

En zóó hier, — als Jezus met koninklijk gebaar bewust en vrijwillig den man wegzendt, die Hem gaat overleveren ter dood.

* * *

Satans bedoeling om Jezus langs den weg van v e r r a a d in handen zijner vijanden te spelen, is nu achteraf wel duidelijk.

Wat hij met dat heimelijke en bedriegelijke beoogde was de slangenlist, Hem te o v e r r o m p e l e n. Hij wilde Hem grijpen in eene ure, waarin Jezus het n i e t v e r m o e d d e, Hem lokken in een v a l s t r i k, om Hem dan o n v r i j w i l l i g te dooden.

Jezus moest gedood, — ja — maar niet als het Lam Gods, dat zich vrijwillig en bewust overgeeft, dat zèlf gedood wil worden; doch gegrepen en terechtgesteld in eene ure, waarin Hij er niet op verdacht was, — bedriegelijk — 's nachts, — door verraad. Dan ware aan Gods recht, hetwelk eene bewuste, vrije overgave eischt, niet genoeg gedaan. Dan zou de hel hebben gelachen over deze list en Satan getriumfeerd.

En ziet; — dien toeleg verijdelt Jezus hier. Hij doorziet alles. Hij ziet het gespannen net. En Hij laat den verrader werken, — en Satan in hem — zóólang als Hij het wil.

En dán ontmaskert Hij Judas met de bete broods. Dan laat Hij Satan gevoelen, dat Hij alles begrijpt. En dan aanvaardt Hij v r i j w i l l i g het lijden. Dan zendt Hij zèlf den verrader weg met dat koninklijke woord: „Wat gij doet, doe het haastelijk!" Dan is Judas eigenlijk in dienst van J e z u s. Dan s l u i p t hij niet weg als een v e r r a d e r, maar hij wordt w e g g e z o n d e n als een k n e c h t. Dan is het ook eigenlijk geen verraad meer, want Jezus gaat lijden uit vrije beweging.

„Wat gij doet, doe het"....

Dat is de Majesteit van den lijdenden Middelaar.

En die Majesteit breekt, als een innerlijk vuur, telkens door.

Want als men Hem straks vangen wil, dan zal deze Koning eerst den lofzang zingen, en dan heengaan om zich te laten binden.

En als Hij hangen zal aan zijn kruis, dan zal Hij niet sterven, gelijk de moordenaars, tegen hun wil en wensch, maar als een Koning zal Hij het hoofd buigen en den geest geven.

„Wat gij doet, doe het".... Dat is de majesteit van het vrijwillig lijden.

En Johannes, de evangelist, hij moge op het heengaan van den v e r r a d e r laten volgen: „en het was nacht", maar hij heeft wellicht ook aan deze M a j e s t e i t van Christus gedacht, toen hij schreef: „En wij hebben zijn h e e r l i j k h e i d aanschouwd".

* * *

Heeft deze Majesteit ook iets aan ons te zeggen?

Ja, dat heeft ze.

Er is voor elk kind van God een lijdensweg; elk discipel van Jezus heeft zijn uitgang te volbrengen. Voor den een is die weg zwaar en donker, voor den ander liefelijker en lichter. Maar wie achter Christus aankomen, die hebben zichzelven te verloochenen en hun kruis op te nemen; en soms schijnen het wel de beste kinderen Gods te zijn, die het meest onder het lijden dezer wereld gebukt gaan. Buigen de zwaarst met vrucht behangen ranken niet het diepst naar beneden?

Wie zielsgemeenschap kreeg aan het Lam, dat ter slachting ging, die gaat het lijden dezes tegenwoordigen tijds dubbel gevoelen, als gevolg van zonde en schuld. Die gaat — de één meer, de ander minder — ervaren, dat er verdrukkingen zijn, door welke men ingaat. Die wordt gewaar, dat, ter heiliging van den geest, het vleesch vaak zoo pijnlijk moet gekruisigd, en dat hij moet uitgaan buiten de legerplaats, de smaadheid van Christus dragende.

Maar er moet ook, naar Gods wil, op dien weg iets worden gevonden van die Majesteit, waarmede Jezus zijn lijden droeg. Ook daarin hebt ge zijn voetstappen te drukken. Ook daarin heeft Hij u een exempel gegeven.

Het is niet genoeg, dat ge de beproeving maar aanvaardt, omdat er toch niet aan te veranderen is; het is zelfs niet genoeg, dat ge u het lijden desnoods getroost om Gods wil, — neen — maar ge moet, wanneer smart en beproeving uw deel zijn, dat alles achter uw Jezus aandragen met iets van dien Koning die voor u uitgaat. Gods kinderen moesten ook in hun lijden uitkomen als koningen en koninginnen, die boven dat lijden staan, die door de genade en de kracht van Christus over hun lijden heerschen en het dragen met opgericht hoofd.

O 't is zoo te verstaan dat ze klagen en soms mismoedig zijn, vooral als het lang tegen vleesch en bloed ingaat; maar eigenlijk — ook al hebben we een open oog voor het verstaanbare in hunne houding — eigenlijk is het hunner onwaardig. Want dat is het o m g e k e e r d e van wat Jezus deed; dat is een zich laten beheerschen door het lijden, terwijl ze met majesteit zich daarboven moesten zetten. Denk toch, als het leed tot u komt, dat de wereld erop let, of er nu onderscheid zal te zien zijn tusschen dien die God vreest en dien die Hem niet vreest.

Welke is die majesteit?

Ze is niet onaandoenlijkheid; geen trots en hoogHartigheid. Ze is niet de majesteit van het marmeren beeld.

Maar de majesteit van Gods kind is, wat ze was bij Jezus.

Vrijwilligheid in het aannemen van wat God ons toezendt.

Eenswillendheid met den Heere.

Buigen onder Zijn bestel.

Billijken van Zijn besluit.

Uitstrekken der handen om ons door Hem te laten gorden.

Belijden: „Uw wil is altijd wijs en goed".

Niet morrend, niet gedwongen u bukken onder de smart, maar bereidwillig het ontvangen, wetend van Wien het u toekomt.

Wat gij te klagen hebt, klaag dat aan uw God, gelijk Jezus in Gethsemané; en dan kunt ge niet diep genoeg u buigen in het stof, roepend om licht en genade en kracht: Heere, uw wil geschiede; maar tegenover het l i j d e n zult ge u oprichten en een k o n i n g zijn, met iets der majesteit van Jezus:

„Wat gij doet, doe het"....

v. A.

KERKELIJK LEVEN.

Kerkelijk Leven en Christelijke Vrijheid.

V.

Naast het recht van g r a v a m i n a en de l i b e r t a s p r o p h e t a n d i vond de handhaving der belijdenis bij de gereformeerden van ouds zekere begrenzing in de t o l e r a n t i e. Die tolerantie toch hield rekening met de mogelijkheid dat iemand door gebrek aan inzicht, door invloeden van buiten of anderszins, bezwaren had tegen een of meer stukken der leer. Wanneer slechts de goede trouw van zulk een persoon vaststond en wanneer het niet de fundamenteele stukken der waarheid raakte, werd hij in zijn afwijkende gevoelens met liefde geduld. Toen indertijd Coolhaes (ik ontleen deze mededeeling aan het reeds aangehaalde werk van Prof. Bouwman) voor de synode van 's-Gravenhage beleed dat hij wel de gereformeerde belijdenis in al hare „poincten ende articulen" voor goed en schriftmatig hield, maar dat zijns inziens de bewoordingen van Artikel 16 over de praedestinatie zoodanige reprobatie leerden, als hij niet kon aanvaarden, werd besloten, hem als lidmaat te dragen, indien hij „bekende, dat alle degeene die saligh worden, niet door haar eygen verdienst, weerdicheyt ofte heilicheit, maar alleen uit louter genaden Gods die een goeden wille werckt in den uitvercoren, saljch ende behouden werden; ende dat degeene die verlooren gaan om haar eygen schuld verloren gaan, ende dat God geen oorsaeck daarvan is". Indien hij dat bekende en voorts „stilzwijge ende niet en drijve ofte sustineere van de gemeene genade Gods voor alle ende jegelicke menschen gelijck in sijnen boeck Conciliatie.... geschiet is" zou hij als lidmaat der kerk kunnen gedragen worden. Als leeraar der kerk zou hij echter niet mogen worden geduld. Ongetwijfeld een typeerend voorbeeld van de juiste opvatting van tolerantie.

Ook in den lateren tijd hebben de gereformeerde kerken in ons vaderland blijk gegeven, dat zij, in de handhaving van de waarheid Gods, den weg van wijze bezadigdheid houden wilden. Toen jaren terug nogal hooggaand verschil van gevoelen rees over sommige punten als supra- en infralapsarianisme, rechtvaardiging van eeuwigheid, middellijke of onmiddellijke wedergeboorte, sprak in 1905 de synode van Utrecht uit dat men elkander ten opzichte van dergelijke intra-confessioneele verschillen had te dragen en sindsdien is dan ook de vrede weergekeerd.

Zoo blijft er dus in den boezem der gereformeerde kerken voor de vrijheid van persoonlijke opvattingen nog ruimte genoeg over en is er waarlijk geen grond voor den suggestieven waan dien men zoo gaarne buiten onzen kring wekken wil, alsof onder ons de vrijheid van het persoonlijk geloofsleven opgeofferd zou worden aan bekrompen letterknechterij, kleingeestig spijkers-op-laagwater-zoeken of aan een soort van kabbalistische vereering van zekere geijkte termen. Het is den gereformeerden steeds om het h a r t van de belijdenis te doen geweest, om de l e v e n d e k r a c h t ervan.

Natuurlijk spreekt het vanzelf dat, wanneer iemand door publicaties in de pers, hetzij anderszins stelselmatig de grondslagen der confessie, zooals den zoendood van Christus, de rechtvaardiging door het geloof alleen, het goddelijk gezag der Heilige Schrift en dergelijke aanrandt, de kerk moet ingrijpen. Maar wie, om zulke oorzaken door haar tucht getroffen wordt, raadt immers zelf de vrijheid der kerk aan, doordat hij eigen dwaalleer in de plaats schuift voor de schriftuurlijke waarheid, die alleen de conscientiën binden mag.

Evenwel, wanneer er zoo nu en dan onder ons stemmen opgaan, die klagen dat de persoonlijke vrijheid *door ons* kerkelijk leven wat al te zeer aan banden wordt gelegd, dan vindt deze klacht niet alleen haar grond in het hier boven besprokene. Er is een andere oorzaak die hier en daar veel meer aanstoot schijnt te geven dan de wel gematigde, maar toch zeer besliste handhaving der belijdenis en die is te zoeken in wat ik hier maar aanduiden zal als de kerkelijke orde.

Dat met het oog op een krachtig zich ontwikkelende kerkelijke gemeenschap zekere orde noodig is, is zóó evident dat ik hier geen woord verder over behoef te zeggen. Niettemin waren onze gereformeerde kerken van meet af zóó doordrongen van het door Calvijn aangegeven beginsel: „alleen het Woord van God souverein in zijn gemeente", dat zij er nooit aan gedacht hebben een soort van wetboek op te stellen, dat tot in de kleinste finesses alles reglementeeren zou. De practijk der Roomsche kerk met haar tot in de geringste détails uitgewerkt kanoniek recht, bleef in dezo een maar al te afschrikwekkend voorbeeld.

Vandaar dan ook dat de Dordtsche vaderen zich bepaalden tot het opstellen van een kerkenordening waarin wel de beginselen en de hoofdlijnen van kerkregeering zijn aangegeven, maar die de manier van toepassing dier beginselen geheel vrij laat.

Nu zijn er onder deze bepalingen al aanstonds verschillende die rechtstreeks rusten op de Schrift. Dat geen geïnstitueerde kerk denkbaar is zonder wettig geroepen opzieners en diakenen; dat de gemeente op den Dag des Heeren heeft saam te komen; dat in haar midden geregelde bediening moet zijn van Woord en Sacramenten, ziedaar beginselen waarvan elk gereformeerde aanstonds toegeeft dat zij aan de leden eener kerk met goddelijk gezag worden opgelegd.

Doch tot deze beginselen kan de kerkregeering zich niet bepalen. Er zijn er ook die, rechtstreeks althans, niet uit de Schrift zijn af te leiden en die toch, naar het Woord dat alle dingen eerlijk en met orde geschieden moeten, onmisbaar zijn, hoewel zij niet als gegevens der bijzondere openbaring, doch veel meer als resultaten van ervaring en gezond verstand werden gevonden. Doch hierover in een volgend artikel.

T. FERWERDA.

De aangewezen weg.

Eerlijkheid gebiedt ons, waar wij de verdediging der classis Dordrecht in de zaak-Vonkenberg in onze kolommen een plaats gaven, ook het verweer, dat Ds. Vonkenberg in „De Standaard" publiceerde hier op te nemen.

Daarin schrijft hij het volgende:

> Een Classis, die tegen het krantengeschrijf ingaat!
> Wat zijn de Dordtsche broeders toch onrustig!
> 'k Kan mij voorstellen, zij vinden het niet aangenaam, dat hun November-handeling zulk een slechte Pers heeft, zoowel in den kerkelijken kring als daarbuiten, terwijl de Kerken zelf, zooals mij dagelijks blijkt, al even weinig sympathie ervoor betoonen. Maar dat behoeft toch niet onrustig te maken. Hun handeling komt in den wettigen kerkelijken weg voor de meerdere vergadering(en). Of is dat juist de oorzaak der gebleken onrust?
> De Classe wachte het oordeel der Synode kalm af.
> Dat maakt voor een Classis waardiger indruk

dan aan de „wereldlijke" pers eene mededeeling te verstrekken, die tot tegenspraak dwingt, dewijl zij nieuwe onjuistheden bevat.

Het feit, dat door mij met den kerkenraad geen overleg zou zijn gepleegd, is geen feit: een langdurige kerkeraadsvergadering is aan de benoeming gewijd; de hartelijkste eensgezindheid is in die vergadering gebleken en zonder moeite is men tot een gemeenschappelijke conclusie gekomen. Dat dit overleg een paar maanden later niet behoefde herhaald te worden, spreekt vanzelf: er was immers niets veranderd.

Er zijn meer „onjuistheden" in de classikale bekendmaking. Maar ik zal, door daarover te zwijgen, trachten te verhinderen, dat men de aandacht van de hoofdzaak afvoert.

Hoofdzaak is:

1e. De Classis deed in November een handeling, rechtstreeks in strijd met haar besluit van Augustus. Tot de Novemberhandeling had zij geen recht, wijl het hier niet een zaak, maar de door haar zelf vastgelegde rechtspositie van een persoon gold, terwijl op grond van het Augustus-besluit met voorkennis der Classis reeds stappen waren gedaan, die niet meer ongedaan konden worden gemaakt.

2e. De Classis gaf in November verlof om tot een anderen staat des levens over te gaan: dit verlof was nooit begeerd of gevraagd.

3e. De Classis gaf dit ongevraagd verlof op grond van „groote en gewichtige oorzaken", terwijl ik nimmer zulke oorzaken heb aangevoerd.

4e. De Classis deed dat alles buiten mijn voorkennis, zonder eenig mondeling of schriftelijk overleg.

5e. Ik had mij — om de bekende reden — met het Augustus-besluit willen tevreden stellen. Indien de Classis eene aanvulling van dat Augustusbesluit wenschelijk oordeelde — een wenschelijkheid, die ik niet ontken — dan had zij toch geen recht haar Augustus-besluit te vernietigen om Art. 12 D. K. te kunnen toepassen, maar zij zou de aanvulling naar Art. 13 D. K. hebben moeten zoeken.

Immers mijn arbeid is niet minder geestelijk, dan die van verzorgers in onze gestichten en dan die van den verzorger onzer militairen-jongelingen (Ds. P.). Om een uitdrukking van het besluit der Generale Synode van 1920 te gebruiken, ik werd geroepen „tot een anderen dienst ten bate der Kerken in het gemeen" of anders gezegd, maar weer in een uitdrukking uit de acta dier Synode: ik werd „geroepen langs den weg van Gods providentieel beleid tot een bediening, waarin ik de mij geschonken gaven rijker gebruiken kan in den dienst van Gods Koninkrijk".

Indien de uitdrukking „providentieele leiding" ooit meer dan een fraze is, dan in dit geval! Blijkens een historie van 32 jaar.

Laat het zijn, dat er ten dezen een leemte in de K. O. is. Maar — en nlweer, citeer ik de acta van Leeuwarden, handelend over dit onderwerp — „Zoolang deze leemte niet is aangevuld, zullen onze kerken het beste doen, in geval zij oordeelen, dat zulk een Dienaar des Woords den naam en eere van een Dienaar kan behouden, hem naar analogie van Art. 13 te emeriteeren, maar in geen geval naar Art. 12 hem verlof te vergunnen tot een anderen staat des levens over te gaan".

Er is inderdaad door de Classis Dordt zonderling gehandeld in betrekking tot recht en rechtsvorm. Maar door de meerdere vergadering(en) zal voor rechtsherstel worden gezorgd.

Ik mag en zal mijn roeping in het Woord niet loslaten. Dit laatste is voor mij een conscientiezaak, waarvan ik ook alle consekwenties zal aanvaarden.

De toon van dit stuk kan men — om het eens euphemistisch (in verzachtenden vorm) uit te drukken — niet bepaald zalvend noemen.

Wie Ds. Vonkenberg kent, weet, dat hij het uitnemend bedoelt.

En wij geven toe: in een pleidooi ten gunste van eigen persoon steeds het juiste woord te treffen valt niet mee.

Intusschen is het te hopen, dat de wijze waarop zijn pleidooi werd voorgedragen, niet te zeer prikkele.

Dat zou aan de gewenschte toenadering tusschen de classis Dordrecht en hem niet bevorderlijk zijn.

De kans op toenadering is naar ons oordeel grooter geworden door een publicatie van den Bondssecretaris, den heer Joh. T. de Lange.

Drongen wij er een vorige week op aan, dat de instructie van den Bondsdirecteur zou worden overgelegd, waaruit blijken kon (wat wij onderstelden), dat de functie van Ds. Vonkenberg een uitgesproken geestelijk karakter draagt, de heer de Lange zond ons een afschrift van den benoemingsbrief, indertijd aan Ds. V. gezonden.

Wij hebben hier dus niet te doen met een stuk, dat voor de gelegenheid werd opgesteld om de positie van Ds. V. te redden.

Het ging aan de gerezen kwestie lang en breed vooraf.

Men lette slechts op den datum.

Het luidt als volgt:

Den WelEerw. Heer Ds. J. E. Vonkenberg
te Zwijndrecht.

WelEerw. Heer en Broeder!

Voor de tweede maal heeft het bestuur van den Nederl. Bond van Jongelingsverenigingen op Geref. Grondslag met algemeene stemmen besloten u uitte nooidigen de geestelijke leiding van den Bond te aanvaarden en u daaraan geheel te wijden.

U daarvan kennis gevende, achten wij breede omschrijving van de taak, die u aanvaardt, door als Bondsdirecteur op te treden, niet noodig.

Het valt niet te ontkennen, dat de tegenstellingen op geestelijk gebied zich steeds meer toespitsen. De geestelijke stroomingen van onzen tijd roepen het Gereformeerde volk tot intensiever arbeid.

De tijdgeest werkt krachtiger dan ooit te voren om de jongelingschap los te maken van de Gereformeerde belijdenis en om den band aan het Woord bij de zonen van Christus' Kerk door te snijden.

Hier ligt voor ons de aanwijzing om niet te verflauwen, maar krachtiger nog dan tot heden te arbeiden onder de zonen van Gereformeerden huize tot het doen kennen en belijden der Gereformeerde beginselen voor heel het leven, maar allereerst voor het leven der Kerk.

Al wat daartoe strekken kan, ziedaar de ideele taak, waaraan door u reeds 32 jaar werd gearbeid, maar waarvoor onze Bond voortaan uw geheele persoon wenscht.

Bond en Bondsbestuur zullen zich verblijden, als u vrijmoedigheid zult vinden om deze herhaalde uitnooding te aanvaarden.

Verbinde de Heere aan de te nemen beslissing Zijn onmisbaren zegen.

Met broedergroete en heilbede,

Namens het Bondsbestuur,

(get.) JOH. T. DE LANGE, 1e Secretaris.

Amersfoort, 17 Juli 1920.

Door dezen benoemingsbrief wordt alle twijfel omtrent den aard van Ds. Vonkenbergs werkzaamheid volkomen opgeheven.

Waarom zou hij niet evenzeer in aanmerking voor emeritaat komen als de geestelijke verzorgers aan de krankzinnigengestichten en minstens zoo goed als de legerpredikant?

Jammer blijft het onderwijl, dat het Bondsbestuur niet eer met deze bekendmaking is gekomen.

Het had van het Bondsdirecteurschap een verkeerden indruk gegeven.

In een particulier schrijven aan ons zegt de Bondssecretaris letterlijk: „Dat in den aanvang toen de benoeming van een Bondsdirecteur ter sprake kwam, ook de mogelijkheid werd ingedacht dat een literator of jurist als zoodanig in aanmerking zou kunnen komen is juist, maar de meerderheid van het Bondsbestuur heeft toch bij nader inden ken van de positie van den Bondsdirecteur, steeds aan een theoloog de voorkeur gegeven".

Had het Bondsbestuur van deze frontverandering nu ook openlijk kennis gegeven, veel misverstand ware voorkomen.

Wij willen wel eerlijk bekennen: toen wij voor het eerst van de benoeming van Ds. Vonkenberg lazen, dachten wij niet anders, of hij zou verzoeken om te mogen overgaan tot een anderen staat des levens.

Juist omdat de idee bij ons leefde, dat hij een plaats ging innemen, welke door een niet-theoloog evengoed kon worden vervuld.

Uit de praktijk bleek ons later, dat alleen een theoloog en dan liefst een predikant met ervaring er voor in aanmerking kon komen.

Daaruit is volgens ons ook de uitspraak van de classis na gehoord advies van de deputaten der particuliere synode volkomen te verklaren.

Nu echter komt de zaak in een geheel ander licht te staan.

Daarom is er voor revisie der classicale uitspraak alle reden.

Wij spreken daarbij den wensch uit, dat deze zaak niet op de particuliere synode kome, nog veel minder op de Generale Synode van 1923.

Ze kan, als wij goed zien, heusch wel op de classis Dordrecht beëindigd worden.

Men zoeke slechts toenadering van beide kanten en wachte niet op de andere partij of zij de eerste wil zijn

Ds. Vonkenberg kan er zijn leedwezen over uitspreken, dat vermoedelijk door niet voldoende publicatie de classis Dordrecht een min juist begrip van het Bondsdirecteurschap heeft verkregen alsmede daarover, dat hij indertijd zijn aanvrage om emeritaatverklaring heeft ingetrokken met het verzoek zijn laatste schrijven als ongedaan te beschouwen en alsnog de emeritaatsverklaring in behandeling te nemen.

De classis Dordrecht kan Ds. Vonkenberg uitnoodigen een eerstvolgende vergadering bij te wonen, ten einde over deze aangelegenheid een saamspreking met hem te hebben.

En mits alle gevoeligheden, welke onwillekeurig gerezen zijn, worden ontzien, kan deze zaak verder een aangenaam en bevredigend verloop hebben.

Wij zouden niet weten, waarom dit geschil niet spoedig uit de wereld zou kunnen geholpen worden.

De weg lijkt ons aangewezen.

HEPP.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De noodtoestand van den Evangelisatie-arbeid in Duitschland.

In dank ontvangen van J. G. D. te A. voor de Evang. in Breslau f5.—; van K. te S. 23 Mark.

B. WIELENGA.

LITERATUUR EN KUNST.

Moderne letterkunde en Christelijke opvoeding.

XVI.

Opvoedkundige plicht.

Daar staan we nu tegenover de nieuwe letterkundige cultuur, stralend wonder van zinnelijke schoonheid, en ge kunt er niet voorbij, of ze lacht u aan, als een bekoor-zieke vrouw, die met het fijnste raffinement de kunstmiddelen uitbuit, om mooi te zijn.

Neen, eigenlijk is het al niet meer zóó, dat ge er tegenover staat, en dat ge met een stijf gebaar, of handige manoeuvre, haar passeeren kunt, — de moderne kunst is niet een kermis op een weiland aan den omtrek van de stad, ze is niet een expositie ergens in de lange zalen van een muzentempel, waar de bezoekers, met hun entrée-kaart, één voor één, naar binnen schuiven door het tikkend tourniquet, — neen, goede lezer, de zoo door u (naar ik hoop) gevreesde afgod heeft zijn altaren in iedere straat, waardoor gij met uw kinderen wandelt; hij kreeg een bescheiden, maar gewettigd, plaatsje in het christelijk instituut, waaraan gij uw kinderen toevertrouwt, en, kijk eens goed! — hij drong zich zoo waar op uw eigen boekenrek, in de huiskamer, waar gij met uwe kinderen leest en bidt.

Ook van den valschen profeet schijnt het waar te zijn, wat Jezus van zichzelf zegt: Hij is in het midden van u, dien gij niet kent.

Er is ook wereldsch manna, dat uit van ver gekomen wolken regent, en als ge opstaat 's morgens, liggen de velden en straten vol van het nieuwe wonderbrood.

Wat wij tot dusver in deze artikelen-reeks gedaan hebben is waarschuwen: Kijk uit, kijk om u heen, daar ligt het nieuwe brood, en uwe kinderen eten het en zeggen: het is zoet!

Wanneer ons één verwijt treft, dan is het zeker niet, dat wij het gevaar van de moderne kunst beschaduwd hebben. Wij hebben ons beijverd tot het tegendeel: de slapers wakker trekken uit den dommel, waarin ze voor hun instinctieve cultuurvrees ruste zochten! Wij hebben ook getracht recht te doen aan hen, die beven om het gruis, dat bij den nieuwen stormloop der cultuur van Sions muren viel. En wat wij zeiden was niet toegevende goedwilligheid tegenover broeders, die wij in hun oordeel ietwat achterlijk vonden, maar vrucht van overtuiging, die op ergerende ervaring rust.

Het is niet bij geval, maar afspraak, dat de heer Tazelaar zijne gedachten over den modernen roman op onze beschouwingen volgen liet. Wij hebben hem zelf gevraagd, dat hij, als vakkundig opvoeder, die weet, die den modernen roman kent en de ziel der jongeren kent, uit de literatuur de ontaarding toonen, het gevaar bewijzen, zou.

„De Reformatie" heeft aan de zorgeloosheid geen kruimel voedsel gegeven.

Maar nu komt de taak der positieve belichting van het opvoedkundig vraagstuk. De opvoedkundige bezinning baant den weg tot het kennen en aanvaarden van den opvoedkundigen plicht.

Onze aangeboren luiheid (hetgeen de apostel „traagheid in het benaarstigen" noemt) doet ons eerst heul in de ontkenning zoeken, en, als de golven van het áldoorstroomend leven luider bruisen, dan meenen wij dat wij door de onthouding het benarde heiligdom zullen redden.

Nu is zeker onthouding (mijdinghe) tegenover zielsgevaarlijke cultuur, óók plicht, en het geweten moet u leeren waar die plicht begint. Uw roeping is het algemeene vermaanwoord van Johannes: Heb de wereld niet lief, — voor u persoonlijk, toe te passen in verband met wat de wereld is in dezen tijd. Wanneer de Schrift zegt: Vlied de begeerlijkheid! dan moet gij ook denken aan den modernen roman, de sterkste begeerte-prikkel dezer eeuw! En zelfs zijt ge verplicht uzelven af te vragen, met het oog op het besmettingsgevaar der nieuwe kunst, wat het radicale woord van Judas u te zeggen heeft: Haat ook den rok, die van het vleesch bevlekt is.

Gelijk er een tijd kan komen in het leven, dat de christen, zijn eigen zwakheid proefondervindelijk kennend, tot den wijn, „die het hart des menschen verheugt", ascetisch zegt: ik ken u niet! — zoo kan het voor sommigen worden een van God geboden plicht, om finaal te breken met een kunst, die sterker blijkt te zijn dan het zinlijk hart.

Heeft zoo het christenvolk op wijze gronden niet het dóór en dóór besmette tooneel voor zich en zijne kinderen in den ban gedaan, en is deze onthouding niet mede oorzaak, dat de gereformeerde kerk betrekkelijk sterk bleef leven in haar heilig isolement?

Dit is de ééne zijde van het opvoedkundig vraagstuk, waarvoor de moderne kunst ons stelt, en het was misschien voor ons het veiligst, althans het eenvoudigst, als wij het in ascetischen zin alleen beslissen mochten.

Maar ik vrees, ik weet, dat dit, althans ten opzichte van de moderne letterkunde niet meer mogelijk is. Gelijk wij uitvoerig schilderden, heeft de nieuwe tijd allengs, maar zeker, op ons aller leven beslag gelegd, en de gedaante van dat leven